

SLOVENSKÁ REPUBLIKA

NÁLEZ

Ústavného súdu Slovenskej republiky

V mene Slovenskej republiky

IV. ÚS 581/2025-37

Ústavný súd Slovenskej republiky v senáte zloženom z predsedu senátu Libora Duľu a sudcov Ladislava Duditša a Rastislava Kaššáka (sudca spravodajca) v konaní podľa čl. 127 Ústavy Slovenskej republiky o ústavnej sťažnosti sťažovateľa **Mgr. Ing. Tomáša Čalfu**, Koprivnická 9/B, Bratislava, správcu konkurznej podstaty úpadcu MULTIMEDIA Publishing spol. s r. o., Pluhová 20, Ivanka pri Dunaji, IČO 35 765 160, zastúpeného HRADSKÝ s. r. o., Dostojevského rad 1, Bratislava, proti uzneseniu Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5ObdoK/1/2024 z 26. februára 2025 takto

r o z h o d o l :

1. Uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5ObdoK/1/2024 z 26. februára 2025 **bolo porušené** základné právo sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky a právo na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd.
2. Uznesenie Najvyššieho súdu Slovenskej republiky sp. zn. 5ObdoK/1/2024 z 26. februára 2025 **zrušuje a vec vracia** Najvyššiemu súdu Slovenskej republiky na ďalšie konanie.
3. Najvyšší súd Slovenskej republiky **je povinný** nahradiť sťažovateľovi trovy konania v sume **644,93 eur** a zaplatiť ich právnej zástupkyňi sťažovateľa do dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

O d ô v o d n e n i e :

I.

Ústavná sťažnosť sťažovateľa a skutkový stav veci

1. Sťažovateľ sa ústavnou sťažnosťou doručenou Ústavnému súdu Slovenskej republiky (ďalej len „ústavný súd“) 16. apríla 2025 domáha vyslovenia porušenia základného práva na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 Ústavy Slovenskej republiky (ďalej len „ústava“) a práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 Dohovoru o ochrane ľudských práv a základných slobôd (ďalej len „dohovor“) uznesením Najvyššieho súdu Slovenskej republiky

(ďalej len „najvyšší súd“) označeným v záhlaví tohto rozhodnutia. Navrhuje napadnuté uznesenie zrušiť a vec vrátiť najvyššiemu súdu na ďalšie konanie a priznať mu náhradu trov vzniknutých v konaní pred ústavným súdom.

2. Uznesením č. k. IV. ÚS 581/2025-20 z 5. novembra 2025 ústavný súd ústavnú sťažnosť sťažovateľa podľa § 56 ods. 5 zákona č. 314/2018 Z. z. o Ústavnom súde Slovenskej republiky a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov (ďalej len „zákon o ústavnom súde“) prijal na ďalšie konanie v celom rozsahu.

3. Z ústavnej sťažnosti a príloh k nej pripojených vyplýva, že v konaní vedenom Okresným súdom Bratislava I (od 1. júna 2023 Mestský súd Bratislava III, pozn.) pod sp. zn. 9Cbi/7/2015 sa obchodná spoločnosť Vydavateľský dom ELITA spol. s r. o. podanou žalobou domáhala proti sťažovateľovi vylúčenia majetku (nehnuteľnosti bližšie špecifikované v žalobnom návrhu, pozn.) zo súpisu všeobecnej podstaty).

4. Rozsudkom č. k. 9Cbi/7/2015-219 zo 16. novembra 2021 (ďalej len „rozsudok okresného súdu“) okresný súd žalobu zamietol a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov konania v plnom rozsahu. Súd prvej inštancie posudzoval to, či sťažovateľ ako správca úpadcu konal v súlade s § 78 zákona č. 7/2005 Z. z. o konkurze a reštrukturalizácii a o zmene a doplnení niektorých zákonov v znení neskorších predpisov, keď zahrnul do súpisu konkurznej podstaty majetok, ktorého zápis bol sporný. Zaoberal sa preto otázkou, či kúpna zmluva z 27. novembra 2008 a jej dodatok č. 1 z 3. decembra 2008 (ďalej len „kúpna zmluva“), ktorých predmetom bol prevod nehnuteľnosti z úpadcu na žalobcu, nadobudla účinnosť, v dôsledku čoho by vlastnícke právo k nehnuteľnosti účinne prešlo na žalobcu. Súd prvej inštancie považoval za sporné aj to, či úpadca nadobudol majetok v hodnote najmenej 10 % základného imania, ak to bol práve úpadca, ktorý prevádzal predmetnú nehnuteľnosť na žalobcu. V intenciách zrušujúceho uznesenia odvolacieho súdu č. k. 1CoKR/16/2020-190 z 18. marca 2021, v ktorom bol vyslovený právny názor, že na to, aby došlo k prevodu vlastníckeho práva, je nutná existencia právneho titulu, okresný súd dospel k záveru, že predmetná zmluva nenadobudla účinnosť a žalobca sa tak nestal vlastníkom nehnuteľnosti. Aplikujúc § 59a Obchodného zákonníka, okresný súd uviedol, že znalecký posudok nebol spolu so zmluvou uložený v zbierke listín pred zápisom do osobitnej evidencie, preto zmluva nenadobudla účinnosť.

5. O odvolaní žalobcu Krajský súd v Bratislave (ďalej len „krajský súd“) rozhodol rozsudkom č. k. 4CoKR/14/2022-295 z 23. novembra 2023 (ďalej aj „rozsudok krajského súdu“ alebo „rozsudok odvolacieho súdu“), ktorým rozsudok okresného súdu potvrdil ako vecne správny podľa § 387 ods. 1 Civilného sporového poriadku (ďalej aj „CSP“) a sťažovateľovi priznal nárok na náhradu trov odvolacieho konania.

5.1. V odôvodnení uviedol, že zmluvné strany predmetnej kúpnej zmluvy spadajú do okruhu subjektov vymedzených v § 59a ods. 1 v spojení s ods. 3 Obchodného zákonníka. K námietke žalobcu, podľa ktorej z dikcie § 59a Obchodného zákonníka nevyplýva žiadna lehota na uloženie zmluvy a znaleckého posudku do zbierky listín, odvolací súd uviedol, že posledná veta daného ustanovenia explicitne stanovuje lehotu na uloženie zmluvy so znaleckým posudkom do zbierky listín, keď výslovne určuje, že tak má byť urobené pred zápisom do osobitnej evidencie. Zhodne so súdom prvej inštancie, aplikujúc § 59a Obchodného zákonníka, prijal záver, že ak znalecký posudok nebol spolu so zmluvou uložený v zbierke listín pred zápisom do osobitnej evidencie,

zmluva nenadobudla účinnosť a žalobca sa nestal vlastníkom predmetnej nehnuteľnosti. Dodal, že ani neskoršie splnenie tejto povinnosti nie je spôsobilé konvalidovať trvajúcu neúčinnosť dotknutej zmluvy.

6. Proti rozsudku krajského súdu žalobca podal dovolanie, ktorého prípustnosť vyvodil z § 420 písm. f) a § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

7. Napadnutým uznesením najvyšší súd podľa § 449 ods. 1 CSP zrušil rozsudok krajského súdu a vec mu vrátil na ďalšie konanie (§ 450 CSP).

7.1. Konštatoval prípustnosť a súčasne dôvodnosť dovolania žalobcu podľa § 420 písm. f) CSP, keďže rozsudok odvolacieho súdu nespĺňa kritériá pre riadne odôvodnenie rozhodnutia, a to v súvislosti s nedodržaním náležitostí vyžadovaných § 393 ods. 3 CSP, podľa ktorého v prípade, ak sa súd odkloní od ustálenej rozhodovacej praxe, odôvodnenie rozhodnutia obsahuje aj dôkladné odôvodnenie tohto odklonu. Poukázal na svoje rozhodnutie sp. zn. 1Obdo/61/2020 z 9. marca 2022, ktorého ústavná akceptovateľnosť bola potvrdená rozhodnutím ústavného súdu sp. zn. III. ÚS 505/2023 a podľa ktorého záverov nesplnenie povinností podľa § 59a Obchodného zákonníka nebráni vecnoprávnym účinkom sporných kúpnych zmlúv, pričom obligačnéprávne účinky vzniknú až v dôsledku (dodatočného) splnenia povinností podľa § 59a Obchodného zákonníka. S týmto rozhodnutím, ktoré predchádzalo rozsudku odvolacieho súdu, sa však krajský súd opomenul vysporiadať, čím porušil zákonný príkaz v kogentnom § 393 ods. 3 CSP. Svoj odklon pritom nijako nekonfrontoval a neodôvodnil, ale v odôvodnení svojho rozhodnutia prijal záver, že neskoršie splnenie povinnosti uložiť kúpnu zmluvu spolu so znaleckým posudkom do zbierky listín nie je spôsobilé konvalidovať *ex lege* trvajúcu neúčinnosť zmluvy. Týmto krajský súd podľa dovolacieho súdu založil zmätočnosťnú vadu podľa § 420 písm. f) CSP a námietku žalobcu o arbitrárnosti odvolacieho rozsudku preto vyhodnotil ako dôvodnú. V dôsledku zrušenia rozsudku krajského súdu podľa § 420 písm. f) CSP sa najvyšší súd už ďalej podrobne nezaoberal prípustnosťou dovolania v časti namietaného nesprávneho právneho posúdenia veci podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP.

II.

Argumentácia sťažovateľa

8. Sťažovateľ svoju ústavnú sťažnosť nasmeroval proti napadnutému uzneseniu najvyššieho súdu, pričom namieta, že obsah dovolania reprodukováný najvyšším súdom nekorešponduje s textom dovolania podaného žalobcom. Najvyšší súd napriek viazanosti dovolacími dôvodmi podľa § 440 CSP tieto neprípustné rozšíril až natoľko, že *de facto* sám kreoval ďalší dovolací dôvod nevymedzený žalobcom, ktorým odôvodnil zrušenie potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu. Sťažovateľ preto označuje napadnuté uznesenie za svojvoľné. V tejto súvislosti cituje jednotlivé pasáže z dovolania žalobcu, z ktorého je jednoznačné a zrejmé, že žalobca namieta nedostatok odôvodnenia výlučne vo vzťahu k otázke „blízkości“ právnických osôb, a teda či sú splnené podmienky na aplikáciu § 59a ods. 3 Obchodného zákonníka. Podľa názoru sťažovateľa sa žalobca v podanom dovolaní ani v náznaku nevenoval nedostatočnosti odôvodnenia odvolacieho rozsudku vo vzťahu k posúdeniu otázky interpretácie § 59a Obchodného zákonníka, a teda či vecno-právne účinky zmluvy o prevode nehnuteľnosti môžu predchádzať jej obligačno-právnym účinkom a či dodatočné doloženie znaleckého posudku do zbierky listín je spôsobilé konvalidovať právny

úkon – zmluvu o prevode nehnuteľnosti. Najvyšší súd bol v zmysle § 440 CSP viazaný žalobcom vymedzeným dovolacím dôvodom, a preto sa za žiadnych okolností nemohol zaoberať otázkou nedostatku odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu spočívajúcou v porušení § 393 ods. 3 CSP z dôvodu nevysporiadania sa s judikatúrou vo vzťahu k interpretácii § 59a Obchodného zákonníka, ktorú žalobca v dovolaní vôbec nenamietal, pričom nenamietal ani porušenie § 393 ods. 3 CSP. Tvrdí, že v dôsledku napadnutého uznesenia sa dostal do výrazne nevýhodnejšej hmotnoprávnej a procesnoprávnej pozície, než v akej by bol v prípade, ak by došlo, vychádzajúc z obsahu dovolania žalobcu, k jedinému možnému riešeniu, ktorým malo byť rozhodnutie o odmietnutí dovolania. Odvolací súd pritom dostal od najvyššieho súdu inštrukcie ako postupovať po zrušení jeho rozhodnutia. Súčasne sťažovateľ nesúhlasí s názorom najvyššieho súdu, že rozhodnutia, na ktoré najvyšší súd poukázal v dôvodoch kasačného rozhodnutia, predstavujú jeho ustálenú rozhodovaciu prax, keďže prax je ustálená, ak je tvorená minimálne tromi nepublikovanými rozhodnutiami.

III.

Vyjadrenie najvyššieho súdu, vyjadrenie zúčastnenej osoby, replika sťažovateľa a ústne pojednávanie

III.1. Vyjadrenie najvyššieho súdu:

9. Najvyšší súd vo svojom vyjadrení z 11. novembra 2025 vo vzťahu k ústavnej sťažnosti primárne odkázal na svoje odôvodnenie uvedené v napadnutom uznesení. Ďalej vo vyjadrení poukázal na svoju rozhodovaciu prax v dovolacích veciach (sp. zn. 4Obdo/41/2020, sp. zn. 1Obdo/61/2020, 9Cdo/5/2023), z ktorých vyplývajú závery zhodné s interpretáciou § 59a Obchodného zákonníka vyjadrenou v odôvodnení napadnutého uznesenia, v zmysle ktorej nesplnenie povinnosti žalobcu podľa § 59a Obchodného zákonníka nebráni vecno-právnym účinkom sporných kúpnych zmlúv uzavretých s úpadcom, pričom obligačno-právne účinky vzniknú až v dôsledku (dodatočného) splnenia povinnosti podľa § 59a Obchodného zákonníka. V závere uviedol, že z hľadiska najvyšším súdom konštatovanej zmätočnosti rozsudku krajského súdu v zmysle § 420 písm. f) CSP najvyšší súd už neprikročil k posudzovaniu prípustnosti a dôvodnosti otázky o blízkosti osôb podľa § 421 ods. 1 CSP nastolenej dovolateľom. Podľa názoru najvyššieho súdu je ústavná sťažnosť neopodstatnená a z tohto dôvodu navrhuje, aby ústavný súd ústavnej sťažnosti nevyhovel.

III.2. Vyjadrenie zúčastnenej osoby:

10. Zúčastnená osoba písomné vyjadrenie nepodala.

III.3. Replika sťažovateľa:

11. Sťažovateľ v replike z 22. decembra 2025 vo vzťahu k vyjadreniu najvyššieho súdu z 11. novembra 2025 uviedol, že najvyšší súd sa vo svojom písomnom vyjadrení vôbec nezaoberal podstatou ústavnej sťažnosti a nijako nereflektuje na argumentáciu sťažovateľa v ústavnej sťažnosti. Podstata ústavnej sťažnosti smeruje proti tomu, ako najvyšší súd interpretoval dovolanie žalobcu a voči tomu, v akom rozsahu najvyšší súd preskúmaval potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu napadnutý dovolaním žalobcu. Sťažovateľ vo svojom vyjadrení zdôrazňuje, že žalobca

sa v dovolaní podanom proti potvrdzujúcemu rozsudku odvolacieho súdu ani v náznaku nevenoval nedostatočnosti odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k posúdeniu otázky interpretácie § 59a Obchodného zákonníka v tom zmysle, či vecno-právne účinky zmluvy o prevode nehnuteľnosti môžu predchádzať jej obligačno-právnym účinkom a či dodatočné doloženie znaleckého posudku do zbierky listín je spôsobilé konvalidovať právny úkon – zmluvu o prevode nehnuteľnosti. Najvyšší súd bol v zmysle § 440 CSP viazaný žalobcom vymedzeným dovolacím dôvodom, a preto sa za žiadnych okolností nemohol zaoberať otázkou nedostatku odôvodnenia potvrdzujúceho rozsudku krajského súdu spočívajúcou v porušení § 393 ods. 3 CSP z dôvodu nevysporiadania sa s judikatúrou vo vzťahu k interpretácii § 59a Obchodného zákonníka, ktorú žalobca v dovolaní vôbec nenamietal, pričom nenamietal ani porušenie § 393 ods. 3 CSP. Tým, že najvyšší súd potvrdzujúci rozsudok odvolacieho súdu podrobil prieskumu nie v intenciách dovolania žalobcu, ale v intenciách vlastného vnímania väd potvrdzujúceho rozsudku odvolacieho súdu, prekročil podľa sťažovateľa právomoc, ktorú mu Civilný sporový poriadok zveruje pri rozhodovaní o dovolaní a dopustil sa porušenia čl. 2 ods. 2 ústavy.

III.4. K ústnemu pojednávaniu:

12. Ústavný súd upustil od ústneho pojednávania, keďže na základe podaní účastníkov konania je zrejmé, že od ústneho pojednávania nemožno očakávať ďalšie objasnenie veci (§ 58 ods. 3 zákona o ústavnom súde).

IV.

Posúdenie dôvodnosti ústavnej sťažnosti

13. Podstatou ústavnej sťažnosti je namietané porušenie práva na spravodlivý proces podľa čl. 46 ods. 1 ústavy a podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktoré sťažovateľ považuje za arbitrárne, pričom v konkrétnostiach predostiera námietku konania najvyššieho súdu, ktorý napadnutým uznesením zrušil právoplatný rozsudok krajského súdu z dôvodu, ktorý dovolateľ vo svojom dovolaní neuplatnil.

14. V nadväznosti na sťažnostnú argumentáciu sťažovateľa ústavný súd, vychádzajúc zo svojho ústavného postavenia a poukazujúc na svoju stabilizovanú judikatúru, zdôrazňuje, že ústavný súd ako nezávislý súdny orgán ochrany ústavnosti (čl. 124 ústavy) stojí mimo sústavu všeobecných súdov, a preto nie je zásadne oprávnený preskúmať a posudzovať skutkové a právne názory všeobecného súdu, ktoré ho pri výklade a uplatňovaní zákonov viedli k rozhodnutiu, s výnimkou ich arbitrárnosti alebo zjavnej neodôvodnenosti majúcej za následok porušenie základného práva alebo slobody (obdobne napr. I. ÚS 13/00, III. ÚS 151/05, III. ÚS 344/06). Úloha ústavného súdu sa obmedzuje na kontrolu zlučiteľnosti účinkov interpretácie a aplikácie zákonov všeobecnými súdmi s ústavou alebo kvalifikovanou medzinárodnou zmluvou o ľudských právach a základných slobodách. Interpretácia a aplikácia právnych predpisov je totiž primárne úlohou všeobecných súdov, pričom zásah ústavného súdu je namieste len v prípade najvážnejších pochybení predstavujúcich porušenie základných práv a slobôd garantovaných ústavou, predovšetkým, keď rozhodovací proces vykazuje znaky arbitrárnosti. O arbitrárnosti a svojvôli pri výklade zákonného predpisu všeobecným súdom by pritom bolo možné uvažovať len v prípade,

ak by sa tento natoľko odchýlil od znenia príslušných ustanovení, že by zásadne poprel ich účel a význam (I. ÚS 494/2014).

15. Ústavný súd vo svojich rozhodnutiach už viackrát konštatoval (II. ÚS 398/08, II. ÚS 65/2010), že rešpektuje kompetenciu najvyššieho súdu ústavne konformným spôsobom posudzovať otázku prípustnosti podaného dovolania a že je v prvom rade vecou najvyššieho súdu určovať koncepciu interpretácie prípustnosti mimoriadnych opravných prostriedkov, a to za predpokladu, že táto je prijateľná z hľadiska ochrany základných práv a slobôd. Z ústavného hľadiska je podmienkou, aby takáto interpretácia nebola svojvoľná, ale ani formalistická a aby bola čo najustálenejšia, a teda súladná s právom na súdnu ochranu. Uvedené východiská sa pochopiteľne vzťahujú nielen na prípustnosť, ale aj celkovú aplikáciu noriem o dovolaní (I. ÚS 75/2021).

16. Úlohou ústavného súdu bolo v danom prípade preskúmať relevanciu zásadnej námietky sťažovateľa, ktorý tvrdí, že najvyšší súd v prípade napadnutého uznesenia konal nad rámec viazanosti dovolacími dôvodmi. Predmetom posudzovania ústavného súdu je preto otázka, či je z ústavného hľadiska udržateľný taký prístup najvyššieho súdu ako súdu rozhodujúceho o dovolaní, v zmysle ktorého dovolací súd, posudzujúc dovolanie podľa jeho obsahu (§ 124 ods. 1 CSP), vyvodí jeho prípustnosť a dôvodnosť podľa § 420 písm. f) CSP, pričom ako vadu zmätočnosti označí nedostatočné odôvodnenie rozsudku krajského súdu vo vzťahu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v pre vec kľúčovej právnej otázke týkajúcej sa interpretácie § 59a Obchodného zákonníka a z tohto dôvodu následne zruší napadnutý rozsudok odvolacieho súdu, hoci dovolateľ v dovolaní uplatnený dôvod prípustnosti a dôvodnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP vzhliadol v nedostatočnom odôvodnení výlučne vo vzťahu k posúdeniu otázky aplikácie § 59a Obchodného zákonníka a vo vzťahu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v súvislosti s aplikáciou § 59a Obchodného zákonníka.

17. Ústavný súd sa otázkou viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi detailnejšie zaoberal vo svojich rozhodnutiach sp. zn. II. ÚS 277/2021 z 30. septembra 2021, I. ÚS 75/2021 z 30. novembra 2021, IV. ÚS 438/2022 z 24. novembra 2022, v ktorých v zásadnom poukázal na zákonom ustanovenú povinnosť viazanosti dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP) a s tým súvisiacim dôsledným zachovávaním dispozičného princípu, princípu právnej istoty, ako aj procesnej zodpovednosti strán za ochranu svojich práv. V rozhodnutiach sa akcentuje, že aktuálna právna úprava pripúšťa dva dovolacie dôvody, pričom prvý z nich spočíva v zmätočnosti napadnutého rozhodnutia (§ 431 CSP) a druhý v nesprávnom právnom posúdení veci odvolacím súdom (§ 432 CSP), avšak už neumožňuje súdu *ex offio* prihliadať na vady zmätočnosti (§ 420 CSP), t. j. závažné procesné pochybenia, v dôsledku existencie ktorých je potrebné rozhodnutie vždy zrušiť. Viazanosť dovolacími dôvodmi znamená, že dovolací súd môže skúmať dovolacie dôvody len v rozsahu, v akom boli vymedzené, je teda viazaný tým, čo dovolateľ považuje za nesprávne. Zrušenie rozhodnutia odvolacieho súdu z dôvodu, ktorý dovolateľ neuplatnil, bez naplnenia zákonných predpokladov na takéto rozhodnutie ústavný súd vyhodnotil ako procesný exces vykazujúci znaky svojvoľného rozhodnutia, ktoré je v rozpore s § 440 CSP, princípom právnej istoty a napokon aj s čl. 2 ods. 2 ústavy.

18. V nadväznosti na uvedené východiská ústavný súd preskúmal dovolanie žalobcu a zistil, že dovolateľ v ňom výslovne uviedol, že dovolanie proti rozsudku odvolacieho súdu podáva podľa § 420 písm. f) CSP a podľa § 421 ods. 1 písm. c) CSP. Dovolateľ v súvislosti s uplatneným

dôvodom zmätočnosti rozhodnutia odvolacieho súdu podľa § 420 písm. f) CSP v dovolaní tvrdí, že napadnutý rozsudok je nepreskúmateľný pre nedostatok dôvodov a argumentačnú nezrozumiteľnosť vo vzťahu k aplikovaným právnym predpisom a rozhodovacej praxi súdov. Podľa sťažovateľa odvolací súd bez skutkového základu a presvedčivej právnej argumentácie a zhodnotení dôkazov aplikoval na právny vzťah kúpnej zmluvy § 59a Obchodného zákonníka, pričom v časti určenia zmluvných strán ich kvalifikoval ako podliehajúce obmedzeniam uvedeným v § 59a Obchodného zákonníka.

19. Ústavný súd sa podrobne oboznámil aj s napadnutým uznesením najvyššieho súdu, ktorý v odôvodnení (v bodoch 26 a 31) vo vzťahu k prípustnosti a dôvodnosti dovolania v zásadnom uviedol, že *„Z obsahu a kontextu celého dovolania bolo zrejmé, že dovolateľ v súvislosti s námietkami k aplikácii a interpretácii ust. § 59a ObZ oboma súdmi nižších inštancií poukázal aj na rozdielnu rozhodovaciu prax súdov, aj keď za kľúčovú právnu otázku mylne považoval posúdenie a závery súdov týkajúcich sa zmluvných strán ako blízkych osôb. Z odôvodnenia rozhodnutia odvolacieho súdu je však zreteľné, že právna otázka, od vyriešenia ktorej záviselo napadnuté rozhodnutie, ktorým potvrdil rozsudok súdu prvej inštancie o zamietnutí excindačnej žaloby žalobcu, sa týkala eventuálnych dopadov porušenia § 59a ObZ na vecnoprávne účinky predmetnej kúpnej zmluvy... Vzhľadom k tomu, že odvolací súd sa v odôvodnení svojho rozhodnutia dôkladne nezaoberal odôvodnením odklonu od vyššie uvedenej ustálenej rozhodovacej praxe v pre vec kľúčovej právnej otázky, zaťažil konanie vadou zmätočnosti, čo zakladá prípustnosť a dôvodnosť dovolania v časti podľa § 420 písm. f) CSP.“*

20. Ústavný súd konštatuje, že dovolateľ v dovolaní nepochybne vzniesol námietku nedostatočnosti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu, túto však vzniesol výlučne vo vzťahu k otázke „blízkości“ právnických osôb, a teda či sú splnené podmienky na aplikáciu § 59a ods. 3 Obchodného zákonníka a vo vzťahu k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe k otázke aplikácie § 59a Obchodného zákonníka. S poukazom na uvedené považuje za prekvapivé konštatovanie najvyššieho súdu, ktorý z obsahu dovolania vyvodzuje, že vadu zmätočnosti (nedostatočné odôvodnenie rozhodnutia) dovolateľ odôvodňuje nedostatočným odôvodnením vo vzťahu k aplikácii a zároveň k interpretácii § 59a Obchodného zákonníka. Tu treba prisvedčiť argumentácii sťažovateľa, že žalobca sa v podanom dovolaní ani v náznaku nevenoval nedostatočnosti odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k posúdeniu otázky interpretácie § 59a Obchodného zákonníka, a teda či vecno-právne účinky zmluvy o prevode nehnuteľnosti môžu predchádzať jej obligačno-právnym účinkom a či dodatočné doloženie znaleckého posudku do zbierky listín je spôsobilé konvalidovať právny úkon – zmluvu o prevode nehnuteľnosti. Práve naopak, z obsahu napadnutého uznesenia najvyššieho súdu je zrejmé, že vadu zmätočnosti spočívajúcu v nedostatočnom odôvodnení rozsudku odvolacieho súdu vo vzťahu k interpretácii § 59a Obchodného zákonníka a k odklonu od ustálenej rozhodovacej praxe v pre vec kľúčovej právnej otázky týkajúcej sa interpretácie § 59a Obchodného zákonníka si najvyšší súd vyvodil sám, vychádzajúc z odôvodnenia rozsudku odvolacieho súdu.

21. Po preskúmaní obsahu sporného dovolania možno konštatovať, že toto podanie je určité, úplné a zrozumiteľné a je z neho bez akýchkoľvek pochybností zrejmé, na akom dôvode dovolania (vo vzťahu k dôvodu prípustnosti dovolania podľa § 420 písm. f) CSP) bolo založené. V súvislosti s postupom najvyššieho súdu v danej veci, ktorý v tomto prípade „dotvoril“ dovolací dôvod, sa žiada poukázať aj na názory právnej vedy, podľa ktorej pri posudzovaní podania podľa jeho

obsahu nemôže súd určitému podaniu dávať iný význam, než ktorý zodpovedá obsahu podania, jeho vnútornej skladbe, logike, zvolenej argumentácii, v podaní použitým výrazovým prostriedkom a celkovému zmyslu podania. Posudzovanie podania taktiež neumožňuje súdu obsah úkonu výkladom dopĺňať či domýšľať alebo z neho vyvodiť závery, ktoré z obsahu úkonu nevyplývajú (Števček, M., Ficová, S., Baricová, J., Mesiarkinová, S., Bajánková, J., Tomašovič, M. a kol. *Civilný sporový poriadok*. Komentár. Praha : C. H. Beck, 2016. s. 440 – 446.).

22. V týchto intenciách je potrebné chápať aj viazanosť dovolacieho súdu dovolacími dôvodmi (§ 440 CSP), to znamená, že dovolací súd má posudzovať naplnenie dovolacieho dôvodu len na podklade opisu dovolateľa, v čom spočíva vada zakladajúca podľa dovolateľa dovolací dôvod (konkrétna argumentácia). Opačný výklad by znamenal popretie účelu dovolania ako mimoriadneho opravného prostriedku a na tento účel nadväzujúcej právnej úpravy stanovujúcej prísne kvalitatívne nároky na obsah dovolania, ktorá je vyjadrením dispozičného princípu a procesnej zodpovednosti strán sporu za ochranu svojich práv a tiež princípu právnej istoty.

23. Ústavný súd považuje za potrebné zdôrazniť, že úlohou dovolacieho súdu v konaní o dovolaní nie je vykonávanie prieskumu väd rozhodnutia odvolacieho súdu napadnutého dovolaním, ale posúdenie, či sú alebo nie sú dane dovolacie dôvody tak, ako boli vymedzené dovolateľom. V porovnaní s právnou úpravou predchádzajúcou Civilnému sporovému poriadku nemôže dovolací súd prihliadať na vady zmätočnosti *ex offio*. Preto pokiaľ dovolací súd vydá rozhodnutie na základe posúdenia, ktoré mu v zmysle zákona neprináleží vykonávať, prekračuje tým svoju právomoc a dopúšťa sa svojvôle v rozhodovaní.

24. Berúc do úvahy uvedené, ústavný súd konštatuje, že aplikácia a výklad procesného kódexu najvyšším súdom sa pri posudzovaní dovolania zúčastnenej osoby natoľko odchyľila od znenia príslušných ustanovení, že poprela ich účel a význam zásadným spôsobom. Postupom najvyššieho súdu došlo pri posudzovaní dovolacieho dôvodu dovolania podaného dovolateľom ku konaniu v rozpore s § 440 CSP (dovolací súd je dovolacími dôvodmi viazaný), ako aj v rozpore s čl. 2 ods. 2 ústavy. Arbitrárnosť pri posudzovaní dovolacieho dôvodu dovolania zúčastnenej osoby zo strany najvyššieho súdu tak predstavuje zásah do práv sťažovateľa ako druhej strany v spore. Ústavný súd preto konštatuje, že napadnutým uznesením najvyššieho súdu došlo k porušeniu základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu podľa čl. 46 ods. 1 ústavy, ako aj práva na spravodlivé súdne konanie podľa čl. 6 ods. 1 dohovoru tak, ako to je uvedené v bode 1 výroku tohto nálezu.

25. V súlade s § 133 ods. 2 a 3 písm. b) zákona o ústavnom súde ústavný súd napadnuté uznesenie zrušil a vec vrátil najvyššiemu súdu na ďalšie konanie (bod 2 výroku tohto nálezu).

26. Najvyšší súd je v súlade s § 134 ods. 1 zákona o ústavnom súde povinný vec znova prerokovať a rozhodnúť. V tomto konaní alebo postupe je viazaný právnym názorom ústavného súdu.

27. V súvislosti so skutočnosťou, že ústavnou sťažnosťou bolo napadnuté kasačné rozhodnutie najvyššieho súdu, ktorým sa konanie nekončí, pretože vec bola vrátená krajskému súdu na ďalšie konanie a rozhodnutie, ústavný súd uvádza, že sú mu známe jeho predchádzajúce rozhodnutia, v ktorých poukazoval na to, že základné právo na súdnu ochranu (siedmy oddiel ústavy) „je výsledkové“, to znamená, musí mu zodpovedať proces ako celok, a skutočnosť, či napadnuté konanie ako celok bude spravodlivé, závisí od pokračujúceho konania a rozhodnutia všeobecných súdov (m. m. III. ÚS 33/04, IV. ÚS 163/05, II. ÚS 307/06, II. ÚS 155/08).

28. Napriek uvedenému ústavný súd dodáva, že aj kasačné rozhodnutie všeobecného súdu môže byť principiálne spôsobilé porušiť základné právo účastníka konania. Aj vydanie procesného rozhodnutia všeobecným súdom je potrebné považovať za súčasť poskytovania súdnej ochrany. Ústavný súd už v minulosti vyslovil, že k obsahu základného práva na súdnu ochranu podľa názoru ústavného súdu patrí aj to, aby účastník konania nebol vystavený účinkom pre neho nepriaznivého rozhodnutia mimoriadneho opravného súdu, ak neboli splnené ústavne a zákonom ustanovené predpoklady na to, aby opravný súd vo veci konal a rozhodoval. Ak takýto opravný súd koná a rozhoduje napriek tomu, že neboli splnené zákonom ustanovené predpoklady prípustnosti na jeho postup v opravnom konaní (čl. 46 ods. 4 ústavy a čl. 51 ods. 1 ústavy) a prelomí právoplatnosť napadnutého rozhodnutia súdu nižšieho stupňa, porušuje základné právo na súdnu ochranu toho účastníka, ktorý sa po rozhodnutí opravného súdu v takom prípade dostáva do nepriaznivejšej pozície, než v ktorej bol pred takým rozhodnutím opravného súdu. Porušenie princípov spravodlivého procesu spočíva preto v takom postupe a rozhodnutí mimoriadneho opravného súdu, ktorými sa nad rámec zákonných predpokladov prípustnosti mimoriadneho opravného prostriedku zrušuje právoplatné rozhodnutie a vec účastníka sa dostáva opätovne pred súd, ktorý musí o veci znovu konať a rozhodovať, pretože to vytvára opätovne stav právnej neistoty, ktorá už bola nastolená právoplatným rozhodnutím súdu nižšieho stupňa (II. ÚS 172/03).

29. Podľa názoru ústavného súdu je potrebné prisvedčiť sťažovateľovi, že je procesným excesom a z ústavnoprávneho hľadiska neželateľným stavom, keď dovolací súd zruší rozhodnutie odvolacieho súdu z dôvodu, ktorý dovolateľ neuplatnil. Vychádzajúc z uvedeného, ústavný súd konštatuje, že zrušenie rozhodnutia krajského súdu napadnutým uznesením najvyššieho súdu bez naplnenia zákonných predpokladov na takéto rozhodnutie vykazuje znaky svojvoľného rozhodnutia, ktoré je v rozpore s princípom právnej istoty. Najvyšší súd tým konal v rozpore s ústavným imperatívom konať len na základe ústavy, v jej medziach a v rozsahu a spôsobom, ktorý ustanoví zákon (čl. 2 ods. 2 ústavy), čím zároveň zasiahol do základného práva sťažovateľa na súdnu ochranu a práva na spravodlivý súdny proces.

V.

Trovy konania

30. Podľa § 73 ods. 1 zákona o ústavnom súde trovy konania pred ústavným súdom, ktoré vzniknú účastníkovi konania, uhrádza účastník konania.

31. Podľa § 73 ods. 3 zákona o ústavnom súde ústavný súd môže v odôvodnených prípadoch podľa výsledku konania uznesením uložiť niektorému účastníkovi konania, aby úplne alebo sčasti nahradil inému účastníkovi konania alebo štátu trovy konania.

32. Sťažovateľ si uplatnil náhradu trov konania pred ústavným súdom v celkovej sume 644,93 eur za dva úkony právnej služby, ktoré mu vznikli v súvislosti s jeho zastupovaním právnou zástupkyňou.

33. Pri výpočte trov právneho zastúpenia sťažovateľa ústavný súd vychádzal z vyhlášky Ministerstva spravodlivosti Slovenskej republiky č. 655/2004 Z. z. o odmenách a náhradách advokátov za poskytovanie právnych služieb v znení neskorších predpisov. Úhradu trov konania priznal ústavný súd sťažovateľovi v rozsahu za dva úkony právnej služby (prevzatie a príprava zastúpenia – úkon právnej služby za rok 2025 a písomné podanie ústavnej sťažnosti – úkon právnej

služby za rok 2025). Tarifná odmena za jeden úkon právnej služby v roku 2025 predstavuje 371 eur a režijný paušál v roku 2025 14,84 eur. Sťažovateľ žiadal priznať náhradu trov právneho zastúpenia za dva úkony právnej služby vrátane dvoch režijných paušálov a dane z pridanej hodnoty 644,93 eur. Ústavný súd teda sťažovateľovi, súc viazaný petitom, priznal náhradu trov konania v ním požadovanej výške 644,93 eur.

34. Priznanú náhradu trov právneho zastúpenia je najvyšší súd povinný uhradiť na účet právnej zástupkyne sťažovateľa (§ 62 zákona o ústavnom súde v spojení s § 263 CSP) označenej v záhlaví tohto nálezu v lehote dvoch mesiacov od právoplatnosti tohto nálezu.

P o u č e n i e : Proti tomuto rozhodnutiu ústavného súdu nemožno podať opravný prostriedok.

V Košiciach 2. júna 2026

Libor Duľa
predseda senátu